

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku

„Habent sua fata libelli – I książki mają swoje losy”

Terencjusz

O tym jak skomplikowane mogą być losy nie tylko książek, ale i całych księgozbiorów, świadczy dobitnie historia bibliotek publicznych w gminie Ozimek. Dzisiejsza Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku powstała na bazie kolekcji Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Schodni Starej, którą założono w 1963 r. Czy zatem do tego czasu w Ozimku, tak prężnie rozwijającej się w okresie powojennym miejscowości, nie było żadnej biblioteki publicznej? Z punktu widzenia rozwoju sieci bibliotecznej w Polsce było to nieprawdopodobne, a jednak zapisy w księgach inwentarzowych posiadanych przez naszą bibliotekę sięgają najwcześniej właśnie roku 1963. Rozwiązanie tej zagadki udało się znaleźć dzięki poszukiwaniom w Archiwum Państwowym w Opolu oraz rozmowom z mieszkańcami naszego miasta pamiętającymi lata 50 i 60- te XX wieku.

Okazuje się, że w okresie powojennym w Ozimku działała Gminna Biblioteka Publiczna, która powstała prawdopodobnie na przełomie 1948 i 1949 r. 1 stycznia 1949 liczyła ona 485 egzemplarzy książek, a w ciągu roku jej zbiory wzrosły do 1180 woluminów, z których skorzystało 112 czytelników. Biblioteka mieściła się w budynku Rady Narodowej przy ul. Wyzwolenia. Zajmowała część pomieszczenia przy sali posiedzeń. Pierwszym bibliotekarzem udostępniającym ten skromny księgozbiór był nauczyciel **Franciszek Kurbiel**. Placówka była otwarta dwa razy w tygodniu we wtorki i czwartki w godz. 16.00 – 19.00. Wraz ze zmianami administracyjnymi zmieniała się też nazwa tej pierwszej ozimskiej biblioteki publicznej. Pod koniec 1954 r. Ozimek zyskał status osiedla, czyli miejscowości o charakterze miejskim, ale nieposiadającej stosownych praw. W konsekwencji biblioteka gminna została przemianowana na Osiedlową Bibliotekę Publiczną. Z kolei w 1962 roku nasza miejscowość otrzymała prawa miejskie, a tym samym biblioteka zaczęła nosić nazwę Miejska Biblioteka Publiczna w Ozimku i liczyła w tym czasie już 5 tys. wol. Długoletnim pracownikiem placówki była pani **Janina Berwid**. Przez cały okres swej działalności biblioteka borykała się z problemami lokalowymi. Gnieźdząc się kątem w sali posiedzeń, swoje zbiory mieściła w 9 zamkniętych szafach. Trudno się dziwić, że działalność tej placówki nie była imponująca, zwłaszcza iż w tym samym czasie na terenie miasta działała druga ozimska biblioteka, która nie tylko posiadała przestronny lokal jak i znacznie większe zasoby. Była to Biblioteka Zakładowego Domu Kultury w Ozimku. Mogli z niej korzystać pracownicy Huty Małapanew oraz ich rodziny. Władze zaczęły dążyć do połączenia obu bibliotek, aby zoptymalizować obsługę czytelników w naszym mieście. Ostatecznie w 1968 r. Miejska Biblioteka Publiczna w Ozimku została wchłonięta przez Bibliotekę ZDK, która od tej chwili zaczęła pełnić rolę biblioteki środowiskowej. W ten sposób przez kilka lat w samym mieście nie było biblioteki publicznej, a jej funkcje wypełniała biblioteka zakładowa.

Gromadzkie Rady Narodowe stanowiły od 1954 roku terenowe organy władzy. Wiele z nich powoływało własne biblioteki, aby zapewnić dostęp do książki swoim mieszkańcom. Tak właśnie w 1955 r. powstała Gromadzka Biblioteka Publiczna w Groźcu, a w 1963 r. Gromadzka Biblioteka Publiczna w Schodni Starej, która przez 14 lat mieściła się w budynku PRIMU na ulicy Kolejowej. Trudne warunki lokalowe oraz ograniczona liczba godzin otwarcia stanowiły znaczące problemy w działalności placówki. Pierwszym długoletnim pracownikiem biblioteki w Schodni była pani **Zofia Sowa**. Po niej pieczę nad księgozbiorem przejęła pani **Krystyna Siedlaczek**, która funkcję kierownika, a następnie dyrektora, pełniła przez 21 lat. To właśnie jej ozimska biblioteka publiczna zawdzięcza swój dalszy rozwój i przekształcenie w instytucję obejmującą swoim działaniem całą gminę Ozimek.

W 1973 roku, po kolejnej reformie administracyjnej, powstała miejsko-wiejska gmina Ozimek, która

powinna z ustawy prowadzić własną miejsko-gminną bibliotekę publiczną. Powołano ją w 1974 r. Palcówkę stopnia podstawowego utworzono na bazie najbliższej zlokalizowanej kolekcji tj. biblioteki w Schodni Starej. W skład sieci gminnej weszły także jako filie 2 pozostałe biblioteki: w Krasiejowie oraz Grodźcu. Ponadto dostęp do książek zapewniały punkty biblioteczne z wymiennym księgozbiorem, których liczba i lokalizacja zmieniała się w poszczególnych latach.

W 1977 r. wreszcie udało się znaleźć pomieszczenie o większym standardzie, ale niestety nie w samym mieście, lecz w sąsiadującym z nim Antoniowie. Miejska Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku została zatem przeniesiona do starej szkoły w Antoniowie, gdzie zajmowała 3 pomieszczenia z osobnym wejściem. W ten sposób powstała wyjątkowa sytuacja, gdy funkcję placówki miejskiej pełniła biblioteka zlokalizowana na wsi. W skali całego kraju tylko 2 biblioteki działały w taki sposób. Oddalenie od centrum miasta z pewnością miało wpływ na wyniki osiągane przez placówkę. Jednocześnie pozytywnym efektem polepszenia bazy lokalowej była możliwość utworzenia małej czytelnicy oraz wydzielenia księgozbioru dla najmłodszych czytelników. Powstanie w 1979 r. Oddziału dla Dzieci i Młodzieży wiązało się również z zatrudnieniem drugiego bibliotekarza.

W 1984 biblioteka wreszcie została przeniesiona do lokalu w mieście. Był to budynek prywatny przy ulicy Wyzwolenia, w którym na potrzeby placówki przeznaczono cztery pomieszczenia o łącznym metrażu około 80 m². Nowa, dość dogodna lokalizacja w pobliżu rozwijającego się osiedla mieszkaniowego, zaowocowała znaczącym wzrostem czytelnictwa. W 1985 r. liczba czytelników MiGBP w Ozimku wynosiła 2503 czytelników (wzrost w stosunku do roku 1983 o 1000 osób), a w 1986 r. przekroczyła 3000 osób (w tym trzykrotnie wzrosła liczba dzieci korzystających z biblioteki). Z kolei wypożyczenia wzrosły o ponad 15 tysięcy. Jednocześnie biblioteka zaczęła prężnie wzbogacać swój księgozbiór. W rekordowym 1984 r. zakupiono 7388 nowości wydawniczych.

Lata 80-te to dynamiczny rozwój sieci bibliotecznej. Obok dotychczasowych filii w Krasiejowie i Grodźcu powstają nowe placówki wiejskie w Szczedrzyku (1983), Antoniowie (1984), Krzyżowej Dolinie (1986) i Schodni Starej (1989) Ostatnia filia utworzona w gminie Ozimek powstała w 1995 r. w Dylakach.

Lata 90-te przyniosły kolejne ważne zmiany. Biblioteka stała się instytucją samorządową, a w 1995 r. została połączona z ośrodkiem kultury utworzonym w miejsce zlikwidowanego Zakładowego Domu Kultury. W ten sposób historia zatoczyła koło. Pierwsza, utworzona po wojnie, biblioteka publiczna w Ozimku została połączona z biblioteką hutniczą, której zbiory i lokal po latach przejęła publiczna placówka samorządowa.

Przeniesienia MiGBP w Ozimku do pomieszczeń po bibliotece hutniczej oznaczało znaczącą poprawę warunków lokalowych, choć nadal nie udało się wydzielić czytelnicy do osobnej sali. Placówka dla dorosłych została ulokowana na półpiętrze, a oddział dla dzieci na piętrze po drugiej stronie budynku. Symbolicznym znakiem łączącym bibliotekę publiczną z zakładową stały się, użytkowane do dzisiaj, metalowe regały. Jednocześnie w 1996 r. nastąpiła zmiana na stanowisku kierownika placówki. Obowiązki po pani Krystynie Siedlaczek przejęła pani **Anna Stańdo**, która już rok później, w czasie wielkiej powodzi, musiała zmierzyć się z wielkim wyzwaniem, jakim było zalanie przez wezbrane wody Małej Panwi Filii Bibliotecznej w Antoniowie.

Początek XXI wieku zaznaczył się w historii naszej biblioteki poważnymi problemami finansowymi. Brakowało pieniędzy na zakup nowych książek oraz działalność kulturalno-edukacyjną. Najbardziej bolesną decyzją w tym okresie była likwidacja dwóch filii wiejskich: w Antoniowie oraz Schodni (2001r) oraz redukcja etatów w Oddziale dla Dzieci.

Rok 2003 przyniósł kolejne znaczące zmiany: na potrzeby działu gromadzenia zakupiono pierwszy komputer oraz system biblioteczny SOWA. W ten sposób rozpoczęto prace nad komputeryzacją

placówki, co w pierwszej kolejności oznaczało żmudne tworzenie elektronicznego katalogu zbiorów. W 2004 roku dzięki programowi pn. IKONKA w Wypożyczalni dla Dorosłych pojawiły się pierwsze komputery dla czytelników, a biblioteka rozpoczęła swoją przygodę z Internetem. Bibliotekarze szybko musieli nauczyć się korzystania z nowych technologii, aby swoimi umiejętnościami wspomagać osoby odwiedzające czytelnię internetową. Zainteresowanie bezpłatnym dostępem do sieci oraz dodatkowymi usługami reprograficznymi rosło z roku na rok coraz bardziej, a nowe technologie stały się ważną sferą działań bibliotecznych. Te wyzwania nowoczesności musiały już podjąć kolejna kierowniczką, **Jolanta Rogowska**, która swoją funkcję pełni do dzisiaj od 2005 r.

W 2009 MiGBP w Ozimku zakwalifikowała się do pierwszej, pionierskiej rundy Programu Rozwoju Bibliotek. Dzięki temu wszystkie filie wiejskie otrzymały zestaw komputerowy, urządzenie wielofunkcyjne oraz cyfrowe aparaty fotograficzne. Ponadto bibliotekarze przeszli cykl szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji w zakresie nowych technologii informacyjnych, planowania oraz rozwijania nowych form pracy.

Przełom pierwszego i drugiego dziesięciolecia XXI wieku to czas ważnych zmian w bazie lokalowej biblioteki. Nasze filie wiejskie zyskały wreszcie piękne, wyremontowane pomieszczenia w budynkach gminnych. Dzięki temu mogą w godnych warunkach prowadzić pracę kulturalno-edukacyjną adresowaną do różnych grup odbiorców. Można śmiało powiedzieć, że obok świetlic, stały się prawdziwymi centrami animacji kulturalnej dla swoich lokalnych społeczności.

Dzisiaj, po 55 latach działalności, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Ozimku jest nadal ważną i potrzebną instytucją, ponieważ zapewnia wszystkim mieszkańcom bezpłatny dostęp do kultury, wiedzy i edukacji pozaszkolnej. Dysponujemy ponad 96 tysiącami książek, które można wypożyczać w placówkach miejskich: Bibliotece dla Dorosłych i Oddziale dla Dzieci oraz 5 filiach wiejskich: w Grodźcu, Szczedrzyku, Krasiejowie, Dylakach i Krzyżowej Dolinie. W swojej ofercie mamy również ponad 20 tytułów czasopism. Zadania z zakresu działalności informacyjnej wypełniamy w oparciu o źródła tradycyjne (katalogi, księgozbiór podręczny), jak i nowoczesne (zasoby sieciowe). Wszystkie placówki są podłączone do Internetu i umożliwiają swoim użytkownikom bezpłatne korzystanie z komputerów.

Jednak nasza biblioteka to nie tylko wypożyczalnia różnego rodzaju publikacji, ale także miejsce upowszechniania kultury i integracji społecznej. Co roku organizujemy spotkania autorskie ze znanymi pisarzami. W ostatnich latach gościliśmy m.in.: Beatę Ostrowicką, Elżbietę Dzikowską, Grzegorza Kasdepkę, Barbarę Kosmowską, Joannę Olech, Barbarę Gawryluk, Pawła Beręsewicza czy też Helenę Buchner. Jednocześnie zapraszamy do biblioteki lokalnych pasjonatów lub specjalistów z różnych dziedzin życia. Promujemy kontakt z literaturą poprzez organizację konkursów recytatorskich, czytelniczych i literackich. Zachęcamy dzieci i młodzież do aktywności artystycznej. Służą temu liczne zajęcia plastyczne. Staramy się również docierać do szerszego odbiorcy przygotowując wystawy rocznicowe i tematyczne, które eksponujemy w holu Domu Kultury oraz placówkach wiejskich. Ważnym obszarem animacji kulturalno-edukacyjnej jest dla nas praca z najmłodszymi użytkownikami biblioteki. Lekcje biblioteczne oraz „zajęcia głośnego czytania” to lubiane i sprawdzone formy rozbudzania miłości do książek. Staramy się również ciekawie zagospodarować czas wolny dzieci i młodzieży, proponując im zajęcia biblioteczne w trakcie ferii i wakacji. Jesteśmy także otwarci na potrzeby edukacyjno-kulturalne osób starszych. Od 2011 r. organizujemy kursy komputerowe dla seniorów. Warto dodać, że realizowany przez nas projekt aktywizacyjny pn. „Biblioteka Trzeciego Wieku”, zdobył I nagrodę w wojewódzkim konkursie organizowanym przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

W naszej działalności niezwykle istotna jest współpraca z innymi instytucjami, bowiem w sferze kultury razem działa się lepiej i skuteczniej. Naszymi partnerami są przede wszystkim gminne instytucje edukacyjne: szkoły i przedszkola. Współpracujemy również z Zarządem Gminnym TSKN

oraz Biblioteką Caritas. Niezwykle ciepłe relacje wiążą nas z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Opolu, która pomaga nam doskonalić się zawodowo, ale również wspiera nas wiedzą swoich instruktorów. Oczywiście naszym najbliższym partnerem jest Dom Kultury w Ozimku, w strukturze którego działamy już ponad 20 lat. Jesteśmy ze sobą na dobre i na złe. Korzystamy wspólnie z bazy lokalowej i sprzętu, a także pomagamy sobie przy organizacji imprez. Razem prowadzimy też stronę internetową, aby na bieżąco informować mieszkańców Ozimka o lokalnej ofercie kulturalnej. Jednym słowem od wielu lat udowadniamy, jak istotna jest współpraca i porozumienie w sferze upowszechniania kultury.

Najważniejszym wyzwaniem, jakie staje obecnie przed naszą biblioteką, jest spowodowany przemianami społeczno-kulturowymi spadek czytelnictwa tradycyjnego, zwłaszcza wśród młodych osób. Wychodząc naprzeciw tym zmianom rozszerzyliśmy naszą ofertę o książki do słuchania oraz publikacje elektroniczne. Chcielibyśmy, aby w najbliższej przyszłości nasza biblioteka stała się „trzecim miejscem” czyli przestrzenią, gdzie mieszkańcy naszej gminy będą się chętnie spotykać, aby realizować swoje pasje, zarówno te czytelnicze jak i związane z szeroko rozumianą kulturą, edukacją i aktywnością społeczną. Mamy nadzieję, że nam bibliotekarzom uda się być jak najlepszymi gospodarzami dla naszych użytkowników.